

RENDA Z TYTUŁU NIEZDOLNOŚCI DO PRACY W ŚWIETLE PRAWA UNII EUROPEJSKIEJ

Z a k ł a d U b e z p i e c z e ń S p o ł e c z n y c h

Osoby pracujące i podlegające ubezpieczeniom społecznym w Polsce, w razie utraty zdolności do zarobkowania, mogą nabyć prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, o ile spełnią warunki określone w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych¹ (dalej zwanej „ustawą emerytalną”).

Warunki nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy oraz zasady obliczania jej wysokości zostały omówione w odrębnej ulotce informacyjnej, pt. *Renta z tytułu niezdolności do pracy*, która jest dostępna w jednostkach Zakładu oraz na stronie www.zus.pl.

Osoby, które utraciły zdolność do pracy, a które kiedyś pracowały lub mieszkały (albo nadal pracują lub mieszkają) także za granicą w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej (UE) albo państwach należących do Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), mogą być objęte unijną koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego.

Unijne przepisy o koordynacji dotyczą osób migrujących zarobkowo w obrębie państw członkowskich UE/EFTA (patrz strona 2). Mają one m.in. ułatwić nabywanie uprawnień do rent i emerytur oraz pobieranie świadczeń z państw członkowskich.

Do kogo skierowana jest ulotka?

Niniejsza ulotka przeznaczona jest dla osób, które skorzystały z prawa do swobodnego przemieszczania się w obrębie Unii Europejskiej oraz Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu i które:

¹ Dz.U. z 2017 r. poz. 1383 z późn. zm.

- mieszkają za granicą w państwach członkowskich i ubiegają się o rentę z tytułu niezdolności do pracy na podstawie okresów pracy (ubezpieczenia) wyłączenie w Polsce,
- ubiegają się o rentę z tytułu niezdolności do pracy na podstawie okresów pracy (ubezpieczenia) w Polsce oraz za granicą w innych państwach członkowskich, bez względu na ich miejsce zamieszkania,
- mieszkają za granicą w państwach członkowskich i chciałyby, aby przysługująca im renta z tytułu niezdolności do pracy była przekazywana do państwa zamieszkania.

Informacje zamieszczone w tej ulotce nie odnoszą się do rent z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, ponieważ koordynacja tych świadczeń oparta jest na innych zasadach.

W których państwach obowiązuje unijna koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego?

Unijna koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego obowiązuje w **państwach członkowskich Unii Europejskiej**, którymi aktualnie są: Austria, Belgia, Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Malta, Niemcy, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Szwecja, Węgry, Wielka Brytania oraz Włochy.

Dla celów koordynacji za państwa członkowskie uznaje się również **kraje Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu**: Islandię, Liechtenstein, Norwegię i Szwajcarię. Na państwa te rozciągnięto obowiązywanie unijnych przepisów o koordynacji.

Wymienione wyżej państwa nazywane są dalej „państwami członkowskimi”.

Kto korzysta z unijnej koordynacji w zakresie rent z tytułu niezdolności do pracy?

Z unijnej koordynacji w zakresie rent z tytułu niezdolności do pracy korzystają:

- **obywatele państw członkowskich UE/EFTA** (w tym obywatele polscy),

- **bezpaństwowcy** (czyli osoby niemające obywatelstwa żadnego państwa), osoby mające status **uchodźcy** na terytorium państw członkowskich UE/EFTA, o ile zamieszkują na terytorium któregoś państwa członkowskiego,
- **obywatele państw trzecich**, tj. państw niebędących państwami członkowskimi UE/EFTA, o ile zamieszkują na terytorium któregoś państwa członkowskiego; koordynacją nie są jednak objęci obywatele państw trzecich zamieszkali w Danii, Islandii, Liechtensteinie, Norwegii lub w Szwajcarii bądź posiadający okresy ubezpieczenia lub zamieszkania w tych państwach.

Przykład

O rentę z tytułu niezdolności do pracy z uwzględnieniem koordynacji unijnej może ubiegać się Polak, który pracował i podlegał ubezpieczeniom społecznym w Polsce, w Czechach i w Niemczech. Natomiast nie skorzysta z unijnej koordynacji mieszkający w swoim kraju obywatel Białorusi (państwa trzeciego), który pracował i podlegał ubezpieczeniom społecznym w Polsce oraz w Czechach.

Regulacje z zakresu koordynacji dotyczą osób, które podlegały ubezpieczeniom społecznym w państwach członkowskich UE/EFTA, prowadząc szeroko rozumianą aktywność zawodową – w szczególności jako pracownicy, osoby wykonujące działalność na własny rachunek, osoby pracujące na podstawie umów cywilnoprawnych – lub na podstawie innych tytułów do ubezpieczeń społecznych.

Przykład

Z koordynacji, w zakresie dotyczącym rent, skorzysta osoba, która w Czechach podlegała przez 5 lat ubezpieczeniom społecznym jako pracownik, a następnie w Polsce podlegała przez 10 lat ubezpieczeniom społecznym jako osoba wykonująca pozarolniczą działalność.

Równe traktowanie

Zgodnie z zasadą równego traktowania osoba korzystająca z unijnej koordynacji powinna być traktowana w każdym państwie członkowskim tak samo jak obywatele tego państwa – zarówno wtedy, gdy ubiega się o rentę z tytułu

niezdolności do pracy w tym państwie, jak i w trakcie pobierania już nabytego świadczenia.

Renta z tytułu niezdolności do pracy dla osób posiadających okresy ubezpieczenia w Polsce oraz w innych państwach członkowskich

► Ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w każdym z państw członkowskich, w którym osoba była ubezpieczona

Państwa UE/EFTA nie ustanowiły jednego ponadpaństwowego systemu zapewniającego renty z tytułu niezdolności do pracy (inwalidztwa). Każde państwo członkowskie samodzielnie decyduje, komu i po spełnieniu jakich warunków zapewnia rentę w razie wystąpienia niezdolności do pracy (inwalidztwa).

Osoba, która pracowała i podlegała ubezpieczeniom w Polsce oraz w innych państwach członkowskich, rentę z tytułu niezdolności do pracy (inwalidztwa) **może uzyskać zarówno z Polski, jak i z każdego innego państwa członkowskiego**, w którym była ubezpieczona, o ile spełnia warunki wymagane w tym państwie. Są to odrębne świadczenia, do których prawo ustalają odrębnie odpowiednie instytucje danego państwa. W razie przyznania prawa do dwóch lub więcej rent z tytułu niezdolności do pracy lub inwalidztwa, ich wypłata dokonywana jest z reguły oddzielnie przez każdą z instytucji, które przyznały prawo do tych świadczeń.

Przykład

Jeśli o rentę z tytułu niezdolności do pracy (inwalidztwa) ubiega się osoba posiadająca okresy pracy (ubezpieczenia) w Polsce oraz w innych państwach członkowskich, np. w Holandii, Grecji i Norwegii, jej uprawnienia do renty ustalają równolegle instytucje ubezpieczeniowe każdego z tych państw.

Możliwa jest więc taka sytuacja, w której osoba zainteresowana spełnia wymagane warunki w kilku państwach członkowskich, których ustawodawstwu podlegała, i pobiera odrębne renty z kilku państw.

► Uwzględnianie zagranicznych okresów ubezpieczenia

Bywa, że osoba zainteresowana uzyskaniem prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy (inwalidztwa) w jednym państwie członkowskim nie posiada okresu ubezpieczenia (zamieszkania) wymaganego do uzyskania tego świad-

czenia. Wówczas, aby można było przyznać rentę, uwzględnia się (dolicza, sumuje) również zagraniczne okresy ubezpieczenia (zamieszkania) we wszystkich innych państwach członkowskich.

Przykład

Jeśli 40-letnia osoba ubiegająca się o rentę z ZUS nie ma 5-letniego okresu ubezpieczenia w Polsce (składkowego i nieskładkowego) wymaganego do uzyskania renty zgodnie z polskimi przepisami, ZUS bierze pod uwagę (sumuje) również jej zagraniczne okresy ubezpieczenia (zamieszkania) w innych państwach członkowskich (np. w Austrii, Niemczech czy Irlandii) i sprawdza, czy po doliczeniu okresów zagranicznych osoba ta spełnia warunki do przyznania renty w Polsce.

Zagraniczne okresy zamieszkania mogą zostać uwzględnione przez ZUS tylko wtedy, gdy prawo państwa, w którym dana osoba przebyła takie okresy, uzależnia przyznanie renty z tytułu inwalidztwa od okresu zamieszkania na terytorium tego państwa (tak jest np. w Danii czy Szwecji).

Zarówno zagraniczne okresy ubezpieczenia, jak i okresy zamieszkania przyjmowane są przez ZUS w wymiarze potwierdzonym przez zagraniczną instytucję państwa, w którym okresy te zostały przebyte. Potwierdzenie tych okresów jest dokonywane przy pomocy zaświadczeń wystawianych na prośbę ZUS na specjalnych formularzach unijnych. Zaświadczenia te wystawia właściwa instytucja ubezpieczeń społecznych państwa członkowskiego i przekazuje je do ZUS.

► Uwzględnianie niezdolności do pracy zaistniałej w czasie zagranicznych okresów ubezpieczenia

Może się okazać, że osoba podejmująca pracę w różnych państwach członkowskich nie może uzyskać renty z tytułu niezdolności do pracy (inwalidztwa) w jednym z nich, bowiem stała się niezdolna do pracy w czasie pracy (ubezpieczenia) w innym państwie niż to, którego instytucja ustala prawo do renty.

W takim przypadku przepisy unijne nakazują uwzględnić przy ustalaniu prawa do renty z ZUS również niezdolność do pracy zaistniałą podczas zagranicznego okresu ubezpieczenia w innym państwie członkowskim. Niezdolność do pracy musi zostać ustalona przez lekarza orzecznika ZUS bądź przez komisję lekarską ZUS.

Oznacza to, że przy ustalaniu prawa do renty wymagany przez polskie przepisy prawne warunek powstania niezdolności do pracy w okresie ubezpieczenia w Polsce, albo w innych okresach wymienionych w ustawie, lub też w ciągu

18 miesięcy od ustania tych okresów, zostanie spełniony, jeżeli niezdolność do pracy powstała w okresie ubezpieczenia za granicą w innym państwie członkowskim (np. we Francji) lub nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania okresów ubezpieczenia w tym państwie.

Przykład

ZUS uzna, że warunek powstania niezdolności do pracy w czasie podlegania ubezpieczeniom został spełniony, jeżeli lekarz orzecznik lub komisja lekarska ZUS ustali, że osoba, która co prawda od 10 lat nie podlega już w Polsce ubezpieczeniom społecznym, stała się niezdolna do pracy w czasie, kiedy pracowała i podlegała ubezpieczeniom społecznym w Irlandii (państwie członkowskim UE).

► Proporcjonalne obliczenie renty, do której prawo powstało po uwzględnieniu zagranicznych okresów ubezpieczenia lub zamieszkania w państwach członkowskich

Zgodnie z prawem unijnym, jeżeli do uzyskania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy (inwalidztwa) w danym państwie członkowskim konieczne jest uwzględnienie zagranicznych okresów ubezpieczenia lub zamieszkania w innych państwach członkowskich, to wysokość renty oblicza się w następujący sposób:

- w pierwszej kolejności instytucja państwa ustalającego rentę oblicza teoretyczną (pełną) kwotę renty, jaka przysługiwałaby danej osobie, gdyby wszystkie jej okresy ubezpieczenia i zamieszkania zostały przebyte w państwie ustalającym świadczenie,
- następnie, na podstawie kwoty teoretycznej, instytucja ta oblicza rzeczywistą (proporcjonalną) kwotę renty, odpowiadającą stosunkowi okresów ubezpieczenia w państwie ustalającym świadczenie do sumy okresów ubezpieczenia przebytych we wszystkich branżach pod uwagę państwach członkowskich.

Tak obliczona kwota renty proporcjonalnej stanowi kwotę świadczenia należną osobie zainteresowanej.

Wysokość renty z ZUS jest obliczana na tzw. dotychczasowych zasadach i zależy od tzw. kwoty bazowej, podstawy wymiaru renty oraz długości okresów składkowych i nieskładkowych. Aby obliczyć rentę proporcjonalną, należy najpierw ustalić teoretyczną kwotę renty.

W tym celu oblicza się rentę w następujący sposób:

- 24% kwoty bazowej oraz
- po 1,3% podstawy wymiaru renty za każdy rok okresów składkowych (polskich i zagranicznych),

- po 0,7% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych (polskich i zagranicznych),
- po 0,7% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresu brakującego do pełnych 25 lat okresów składkowych oraz nieskładkowych (polskich i zagranicznych) przypadających od dnia zgłoszenia wniosku o rentę do dnia, w którym rencista osiągnąłby wiek emerytalny 60 lat (tzw. okresy hipotetyczne).

Tak ustalona kwota stanowi kwotę teoretyczną renty i na jej podstawie obliczana jest tzw. proporcjonalna (rzeczywista) kwota renty, odpowiadająca stosunkowi polskich okresów do sumy polskich i zagranicznych okresów ubezpieczenia.

Przykład

ZUS ustalił w 2013 r. 50-letniej kobiecie prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy po uwzględnieniu zagranicznych okresów ubezpieczenia przebytych w Austrii.

Zainteresowana legitymuje się następującymi okresami ubezpieczenia:

- okresami ubezpieczenia w Polsce wynoszącymi 4 lata, z czego 3 lata to okresy składkowe, a 1 rok to okresy nieskładkowe,
- okresami ubezpieczenia w Austrii (składkowe), wynoszącymi 2 lata.

W tym przypadku renta z ZUS obliczana jest w następujący sposób:

- najpierw ZUS obliczy kwotę teoretyczną (pełną) renty, jaką osoba zainteresowana uzyskaby za łączny okres ubezpieczenia wynoszący 6 lat (w Polsce oraz w Austrii), tak jakby cały ten okres został przebyty w Polsce – w tym celu ZUS uwzględni okresy ubezpieczenia (składkowe) w Austrii tak jak okresy polskie i przy obliczaniu wysokości teoretycznej świadczenia podstawę wymiaru renty pomnoży przez 1,3% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów składkowych zarówno polskich, jak i austriackich w celu obliczenia części renty uzależnionej od okresów składkowych,
- następnie, na podstawie kwoty teoretycznej, ZUS obliczy rzeczywistą (proporcjonalną) kwotę renty, odpowiadającą stosunkowi polskich okresów do sumy polskich i zagranicznych okresów ubezpieczenia – w tym przypadku będzie to 4/6 kwoty teoretycznej, ponieważ osoba zainteresowana ma 4-letni okres ubezpieczenia w Polsce, natomiast 6-letni okres ubezpieczenia łącznie w Polsce i Austrii (okresy hipotetyczne nie są tu brane pod uwagę); przy założeniu, że teoretyczna kwota renty wynosiłaby w omawianym przypadku 1800 zł, rzeczywista (proporcjonalna) kwota renty wyniesie: $1800 \text{ zł} \times 4/6 = 1200 \text{ zł}$.

W efekcie ZUS przyzna osobie zainteresowanej ustaloną w ten sposób proporcjonalną rentę z tytułu niezdolności do pracy w wysokości 1200 zł.

► **Obliczanie renty ustalonej bez konieczności uwzględnienia zagranicznych okresów ubezpieczenia lub zamieszkania**

Przy ustalaniu przez ZUS renty z tytułu niezdolności do pracy zastosowanie ma zasada, zgodnie z którą jeżeli do uzyskania prawa do renty nie jest konieczne uwzględnienie zagranicznych okresów ubezpieczenia (zamieszkania), to wysokość renty obliczana jest wyłącznie na podstawie okresów ubezpieczenia w Polsce (renta krajowa), z pominięciem okresów zagranicznych w innych państwach członkowskich.

Przykład

Jeżeli ZUS ustali, że posiadany przez 38-letniego mężczyznę 10-letni okres ubezpieczenia w Polsce jest wystarczający do nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy i przyzna rentę na wniosek zgłoszony w 2014 r., a okaże się, że osoba ta posiada również 2-letni okres ubezpieczenia w Irlandii oraz 3-letni okres ubezpieczenia w Szwecji, to wówczas ZUS obliczy wysokość tej renty na podstawie wyłącznie polskiego okresu ubezpieczenia, wynoszącego 10 lat.

► **Okresy ubezpieczenia krótsze niż rok**

Państwo członkowskie, w którym dana osoba była ubezpieczona (mieszkała) krócej niż rok, nie ustala tej osobie prawa do renty, jeżeli jego przepisy nie przewidują przyznawania renty z tytułu tak krótkiego okresu ubezpieczenia. Okres ten jednak nie przepada. W przypadku gdy rentę przyzna instytucja innego państwa członkowskiego, to właśnie ona będzie zobowiązana do uwzględnienia przy obliczaniu wysokości renty tego krótkiego okresu i wypłaty świadczenia za ten okres.

Jeśli zatem ZUS ustali rentę osobie posiadającej także okresy ubezpieczenia w innym państwie członkowskim krótsze niż rok, z tytułu których osoba ta nie ma prawa do świadczeń, wówczas ZUS podwyższy kwotę renty o wartość tego okresu.

Przykład

Jeśli osoba ubiegająca się o rentę, oprócz okresów pracy (ubezpieczenia) w Polsce, posiada także okres ubezpieczenia krótszy niż rok na Litwie, z tytułu którego na podstawie przepisów litewskich nie przysługuje jej renta, to ZUS, w razie przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy w Polsce, uwzględni przy obliczaniu jej wysokości także ten litewski okres ubezpieczenia, bez wyliczania kwoty proporcjonalnej renty.

► Pobieranie przez rencistę ZUS emerytur i rent zagranicznych

Pobieranie przez osobę, której ustalono prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, również emerytury lub renty z innego państwa członkowskiego nie powoduje zmniejszenia ani zawieszenia renty z ZUS.

Renta z tytułu niezdolności do pracy dla osób mieszkających w innych niż Polska państwach członkowskich, posiadających wyłącznie polskie okresy ubezpieczenia

Osobie zainteresowanej uzyskaniem renty z tytułu niezdolności do pracy, która była ubezpieczona (pracowała) wyłącznie w Polsce, a mieszka za granicą w innym państwie członkowskim, uprawnienia do renty ustala wyłącznie polska instytucja właściwa, czyli odpowiednio ZUS albo KRUS, albo jeden z organów emerytalno-rentowych tzw. służb mundurowych.

Osoba taka może uzyskać rentę w Polsce, jeśli spełnia warunki wymagane do nabycia tego świadczenia określone w polskich przepisach prawnych.

Ocena niezdolności do pracy dla celów rentowych

Za niezdolną do pracy uznaje się osobę, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania tej zdolności po przekwalifikowaniu.

Wyróżniamy:

- całkowitą niezdolność do pracy, stwierdzaną u osoby, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy, albo
- częściową niezdolność do pracy, stwierdzaną u osoby, która utraciła w znacznym stopniu zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

U osoby, która wskutek naruszenia sprawności organizmu wymaga stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, stwierdza się niezdolność do samodzielnej egzystencji.

Oceny niezdolności do pracy, ustalenia jej stopnia, daty powstania, trwałości lub przewidywanego okresu trwania oraz innych okoliczności związa-

nych z niezdolnością do pracy, mających wpływ na prawo do renty, dokonuje – w formie orzeczenia – lekarz orzecznik ZUS, a w razie zgłoszenia sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS – komisja lekarska ZUS.

Organy te wydają orzeczenie także wtedy, gdy osoba ubiegająca się o świadczenie mieszka w innym państwie członkowskim. W takim przypadku lekarz orzecznik ZUS dokonuje oceny niezdolności do pracy na podstawie opinii lekarskiej sporządzonej przez odpowiednią instytucję (lekarza) w państwie zamieszkania osoby zainteresowanej lub na podstawie dokumentacji dostarczonej przez osobę ubiegającą się o rentę.

Powstanie prawa do renty

Prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Jeżeli ubezpieczony pobiera zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne lub wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy wypłacane na podstawie przepisów Kodeksu pracy, prawo do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy lub renty szkoleniowej powstaje z dniem zaprzestania pobierania tego zasiłku, świadczenia lub wynagrodzenia. Na mocy prawa unijnego do uzyskania w takiej sytuacji prawa do renty z ZUS konieczne jest także zaprzestanie pobierania odpowiednich świadczeń pobieranych z tytułu zagranicznego ubezpieczenia w innym niż Polska państwie członkowskim.

Przykład

Prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy osoby, która aktualnie pobiera zasiłek chorobowy z litewskiego systemu ubezpieczeń społecznych, powstaje z dniem zaprzestania pobierania tego zasiłku.

Podstawa wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy dla osób posiadających – oprócz polskich okresów – również zagraniczne okresy ubezpieczenia

Podstawę wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy dla osoby posiadającej polskie okresy ubezpieczenia oraz okresy ubezpieczenia w innych państwach członkowskich stanowi przeciętna podstawa wymiaru składki na

ubezpieczenia emerytalne i rentowe (przed 1 stycznia 1999 r. – na ubezpieczenie społeczne) na podstawie polskich przepisów prawnych, z okresu kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez osobę zainteresowaną z 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zainteresowany złożył wniosek o rentę. Przy wyborze kolejnych 10 lat kalendarzowych nie uwzględnia się tych lat, w których zainteresowany przez cały rok był ubezpieczony za granicą w państwach członkowskich.

W przypadku osoby, która w ciągu 20 lat poprzedzających bezpośrednio rok, w którym złożyła wniosek o rentę, nie była ubezpieczona w Polsce, podstawę wymiaru renty stanowi przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (przed 1 stycznia 1999 r. – na ubezpieczenie społeczne), na podstawie polskich przepisów prawnych, z okresu 10 kolejnych lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zainteresowany przystąpił po raz pierwszy do ubezpieczenia za granicą w państwie członkowskim.

W odniesieniu do osób, u których niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 30 roku życia, a którym nie można ustalić podstawy wymiaru renty z okresu 10 kolejnych lat kalendarzowych, do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się podstawę wymiaru składek z okresu faktycznego ubezpieczenia, czyli krótszego niż okres 10 kolejnych lat kalendarzowych. Dotyczy to także osób, którym podstawy wymiaru renty z okresu 10 kolejnych lat kalendarzowych nie można ustalić w związku z posiadaniem przez nie pełnych lat kalendarzowych ubezpieczenia za granicą w państwach członkowskich.

Na wniosek osoby zainteresowanej podstawę wymiaru renty stanowić może także przeciętna podstawa wymiaru składki, na podstawie polskich przepisów prawnych, z okresu 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem złożenia wniosku o rentę, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniom społecznym w Polsce.

Szczególne zasady ustalania rent wynikające z polsko-niemieckiej umowy z 1975 r.

W stosunkach polsko-niemieckich, obok przepisów unijnych dotyczących koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, nadal jest stosowana polsko-niemiecka umowa z 1975 r. o zaopatrzeniu emerytalnym i wypadkowym.

Zgodnie z postanowieniami tej umowy, osobom, które przed 1 stycznia 1991 r. przebyły okresy ubezpieczenia w drugim państwie i które po 31 grudnia 1990 r.

nie przesiedliły się do drugiego państwa, świadczenia emerytalno-rentowe (w tym renty z tytułu niezdolności do pracy) z tytułu tych okresów ustala instytucja ubezpieczeń społecznych tylko jednego państwa, tj. państwa zamieszkania (odpowiednio Polski albo Niemiec). Przyjmuje ona na siebie ciężar finansowania świadczeń za ww. okresy ubezpieczenia w drugim państwie.

Przesiedlenie się rencisty do drugiego państwa lub do jakiegokolwiek innego państwa po 31 grudnia 1990 r. powoduje, że rentę należy ustalić ponownie, tym razem w obu państwach: w Polsce i w Niemczech. W efekcie może dojść do ustalenia w każdym z tych państw prawa do renty na podstawie wyłącznie własnych okresów ubezpieczenia albo na podstawie łączonych okresów ubezpieczenia – w wysokości proporcjonalnej, odpowiadającej stosunkowi własnych okresów do sumy okresów ubezpieczenia w Polsce i w Niemczech.

Przykład

Jeżeli kobieta mieszkająca w Polsce (nigdy nie przesiedlała się) posiada 7-letni okres ubezpieczenia (zatrudnienia) w Polsce oraz 10-letni okres ubezpieczenia (zatrudnienia) w Niemczech przed 1 stycznia 1991 r., ZUS ustali jej rentę z tytułu niezdolności do pracy z tytułu całego łącznego okresu 17 lat. W takim przypadku bowiem ciężar całego świadczenia przysługującego zainteresowanej ponosi – zgodnie z umową z 1975 r. – strona polska.

W przypadku gdyby następnie kobieta ta przesiedliła się do Niemiec, doszłoby do ponownego ustalenia renty przez ZUS oraz do ustalenia renty przez właściwą niemiecką instytucję rentową. Każda z tych instytucji ustaliłaby prawo do renty na podstawie wyłącznie własnych okresów ubezpieczenia albo na podstawie łączonych okresów ubezpieczenia – w wysokości proporcjonalnej, odpowiadającej stosunkowi własnych okresów do sumy okresów ubezpieczenia w Polsce i w Niemczech. W przypadku gdyby warunki do uzyskania renty zostały spełnione zarówno w Polsce, jak i w Niemczech, zainteresowana mogłaby pobierać dwie renty – z obu państw.

Gdzie zgłosić wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy?

Osoba, która była ubezpieczona w więcej niż jednym państwie członkowskim, wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy (inwalidztwa) składa w instytucji ubezpieczeniowej **jednego państwa członkowskiego**.

Wniosek ten uruchamia automatycznie **równoczesne rozpatrywanie uprawnień** do rent we wszystkich państwach członkowskich, w których osoba zain-

teresowana podlegała ubezpieczeniom, a **data złożenia wniosku** jest wiążąca dla instytucji wszystkich zainteresowanych państw członkowskich.

Wnioskodawca składa wniosek o rentę **do instytucji jego miejsca zamieszkania lub instytucji ostatniego państwa członkowskiego, którego ustawodawstwu podlegał** (w którym był ostatnio ubezpieczony).

Jeżeli zainteresowany nigdy nie podlegał ustawodawstwu stosowanemu przez instytucję miejsca zamieszkania, instytucja ta przekazuje wniosek instytucji ostatniego państwa członkowskiego, którego ustawodawstwu podlegał zainteresowany.

Instytucja zagraniczna państwa członkowskiego, w której został złożony wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy, zobowiązana jest m.in. do skompletowania wniosku o rentę z tytułu niezdolności do pracy przysługującej na podstawie polskich przepisów i przekazania go do właściwej instytucji w Polsce.

Jeżeli wnioskodawca przy zgłaszaniu wniosku nie powiadomił instytucji o tym, że był zatrudniony lub miał miejsce zamieszkania w innych państwach członkowskich, mimo że został o taką informację poproszony przez instytucję, do której zgłaszał wniosek o rentę, wówczas dzień, w którym wnioskodawca uzupełni wniosek pierwotny lub złoży nowy wniosek obejmujący brakujące okresy zatrudnienia lub zamieszkania w danym państwie członkowskim, uznany zostaje za dzień złożenia wniosku do instytucji stosującej dane ustawodawstwo, z zastrzeżeniem korzystniejszych przepisów tego ustawodawstwa.

W przypadkach gdy wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy powinien zostać rozpatrzony w Polsce, konieczne jest zidentyfikowanie tej polskiej instytucji, która jest właściwa w odniesieniu do określonej osoby zainteresowanej.

Wniosek o rentę **rozpatrywany jest przez ZUS**, jeżeli osoba zainteresowana była w Polsce **pracownikiem lub prowadziła pozarolniczą działalność na własny rachunek**.

Nie zawsze jednak wniosek rozpatruje ZUS. Nie jest on bowiem właściwy do rozpatrywania wniosków o rentę osób, które podlegały w Polsce systemowi ubezpieczenia społecznego rolników lub systemom zaopatrzeniowym tzw. służb mundurowych. Nie jest także właściwy do rozpatrywania wniosków o rentę sędziów i prokuratorów.

ZUS rozpatruje jednak wnioski o rentę z tytułu niezdolności do pracy:

- osób posiadających w Polsce okresy ubezpieczenia jako pracownicy lub osoby prowadzące pozarolniczą działalność na własny rachunek oraz jako rolnicy, jeżeli ostatnio byli zatrudnieni lub prowadzili pozarolniczą działalność na własny rachunek w Polsce,

- ubiegających się o rentę funkcjonariuszy tzw. służb mundurowych (to np. żołnierze zawodowi, funkcjonariusze Policji oraz Państwowej Straży Pożarnej), jeżeli byli zatrudnieni lub prowadzili pozarolniczą działalność na własny rachunek w Polsce i ubiegają się o świadczenie z systemu powszechnego.

W przypadku stwierdzenia, że rozpatrzenie konkretnego wniosku należy do właściwości ZUS, prawo do emerytury ustala **właściwa terenowa jednostka ZUS wyznaczona do realizacji spraw emerytalno-rentowych podlegających koordynacji unijnej**. Szczegółowy wykaz jednostek ZUS rozpatrujących wnioski osób, które były ubezpieczone lub mieszkają w danym państwie członkowskim UE/EFTA, zamieszczono w tabeli na stronach 20–21.

Jak sporządzić wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy kierowany do ZUS?

Jeżeli wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy kierowany jest do ZUS (np. gdy osoba zainteresowana mieszka w Polsce), można go złożyć na formularzu ZUS-RP-1R (*Wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy*), do którego należy dołączyć:

- formularz unijny E 207 PL (*Informacje dotyczące przebiegu ubezpieczenia osoby ubezpieczonej*) – wypełniony w punkcie 7 (tu powinna być podana informacja o okresach ubezpieczenia oraz zamieszkania w poszczególnych państwach członkowskich) i czytelnie podpisany przez wnioskodawcę,
- dokumenty uzasadniające prawo do polskich świadczeń i obliczenie ich wysokości (m.in. legitymacje ubezpieczeniowe, świadectwa pracy, zaświadczenia ZUS Rp-7, wyciągi z aktów stanu cywilnego, odpowiednia dokumentacja medyczna),
- dokumenty, z których wynikają okresy ubezpieczenia (pracy, zamieszkania) w innych niż Polska państwach członkowskich, ewentualnie numery zagranicznego ubezpieczenia, nazwy i adresy pracodawców oraz inne informacje pozwalające zidentyfikować zagraniczne instytucje, w których wnioskodawca był ubezpieczony.

Bardzo ważne jest podanie we wniosku o rentę numeru PESEL osoby zainteresowanej, a w razie gdy danej osobie go nie nadano – serii i numeru dowodu osobistego lub paszportu (może być paszport zagraniczny). W przypadku osoby, dla której identyfikatorem podatkowym jest NIP, należy również podać polski NIP.

Zaświadczenie potwierdzające okres zatrudnienia w Polsce może wystawić:

- pracodawca w oparciu o posiadane akta osobowe pracownika,
- prawny następca pracodawcy na podstawie przejętych akt osobowych pracownika,
- jednostka przechowująca dokumenty zlikwidowanego zakładu pracy (organ założycielski, organ nadrzędny, archiwum lub firma przechowalnicza).

Szczegółowe informacje na temat środków dowodowych potwierdzających okresy składkowe i nieskładkowe dostępne są na stronie internetowej www.zus.pl.

Składanie odwołań od decyzji ZUS w sprawach rent z tytułu niezdolności do pracy przez osoby mieszkające za granicą w państwach członkowskich

Odwołania od decyzji ZUS w sprawach rent z tytułu niezdolności do pracy składa się do właściwego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych za pośrednictwem tego organu rentowego ZUS, który wydał decyzję, w terminie miesiąca od dnia otrzymania tej decyzji.

Osoby mieszkające za granicą w państwach członkowskich mogą złożyć odwołanie od decyzji ZUS – w wyżej wymienionym terminie – także za pośrednictwem instytucji ubezpieczeń społecznych państwa zamieszkania. Instytucja ta prześle je do właściwej jednostki ZUS.

Prawo do ponownego rozpatrzenia decyzji w sprawach rent z tytułu niezdolności do pracy, wydanych przez instytucje państw członkowskich

Każda instytucja państwa członkowskiego, która przyznała świadczenie rentowe, powiadamia rencistę o podjętej przez siebie decyzji w sprawie świadczenia, wydanej na podstawie prawa obowiązującego w danym państwie członkowskim.

Ponadto, gdy tzw. instytucja kontaktowa (ta, która koordynuje postępowanie emerytalno-rentowe prowadzone w różnych państwach; zwykle jest to instytucja w państwie zamieszkania świadczeniobiorcy) otrzyma informację o wszystkich decyzjach podjętych przez instytucje ubezpieczeniowe innych państw członkowskich w sprawie renty, przekazuje renciście i pozostałym instytucjom streszczenie tych decyzji w języku danej instytucji lub, na wnio-

sek tej osoby, w dowolnym języku wskazanym przez niego spośród urzędowych języków instytucji państw członkowskich, określonych zgodnie z art. 290 Traktatu Założycielskiego.

Wzór streszczenia określiła Komisja Administracyjna ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego (organ pomocniczy Komisji Europejskiej). Jest to dokument przenośny P1.

Jeżeli po otrzymaniu streszczenia okaże się, iż wzajemne oddziaływanie decyzji podjętych przez dwie lub więcej instytucji ubezpieczeniowych państw członkowskich może wpłynąć w sposób niekorzystny na prawa świadczeniobiorcy, przysługuje mu prawo do tego, by decyzje te zostały ponownie rozpatrzone przez instytucje, które je wydały, w terminie określonym w stosownym przez dany urząd ustawodawstwie krajowym.

Przez „ponowne rozpatrzenie” w rozumieniu przepisów rozporządzenia unijnego w odniesieniu do polskiego prawa stosowanego przez ZUS rozumie się ponowne ustalenie prawa lub wysokości świadczenia emerytalno-rentowego, o którym mowa w art. 114 ustawy emerytalnej².

Wniosek o ponowne rozpatrzenie decyzji w sprawie o przyznanie renty powinien zostać złożony do instytucji, która wydała decyzję, w terminie określonym w ustawodawstwie krajowym danego państwa członkowskiego. Bieg tego terminu rozpoczyna się z dniem otrzymania przez zainteresowanego dokumentu P1 – *Streszczenie decyzji* – zawierającego informacje o decyzjach podjętych przez instytucje ubezpieczeniowe wszystkich zainteresowanych państw członkowskich.

Wniosek o ponowne rozpatrzenie decyzji ZUS w sprawie o rentę można złożyć w **każdym czasie** do jednostki ZUS, która wydała decyzję. Osoby mieszkające za granicą w państwach członkowskich wniosek o ponowne rozpatrzenie decyzji ZUS mogą złożyć także za pośrednictwem instytucji ubezpieczeń społecznych państwa zamieszkania. Instytucja ta prześle wniosek do właściwej jednostki ZUS.

W wyniku rozpatrzenia wniosku o ponowne rozpatrzenie, ZUS wydaje decyzję w tej sprawie.

W razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż:

² Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1383 z późn. zm.).

- od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy,
- za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

Wypłata renty z tytułu niezdolności do pracy osobie mieszkającej za granicą w państwie członkowskim

Osoba uprawniona do renty z tytułu niezdolności do pracy, która mieszka za granicą w państwie członkowskim, może otrzymywać swoje świadczenie (zgodnie z dyspozycją złożoną w ZUS):

- w Polsce:
 - na rachunek bankowy rencisty albo
 - do rąk osoby upoważnionej przez rencistę mieszkającej w Polsce (drogą pocztową),
- bądź
- w państwie zamieszkania – w formie transferu na zagraniczny rachunek bankowy rencisty, prowadzony w banku w tym państwie.

Renta pobierana z ZUS przez osobę mieszkającą w innym państwie członkowskim może być, na wniosek tej osoby, przekazywana (transferowana) przez ZUS do państwa zamieszkania. Wniosek o przekazywanie renty do państwa zamieszkania można złożyć w tym oddziale ZUS, który przyznał lub dotychczas wypłacał świadczenie. W takim przypadku obsługę wypłaty renty przejmuje właściwa terenowa jednostka ZUS wyznaczona do realizacji spraw emerytalno-rentowych, podlegających koordynacji unijnej.

Wniosek o transfer można złożyć też bezpośrednio we właściwej, wyznaczonej jednostce ZUS (patrz strony 20–21).

Z kolei osoby uprawnione do renty z ZUS mieszkające w innym państwie niż państwo członkowskie (czyli w państwie trzecim) mogą otrzymywać swoje świadczenie wyłącznie w Polsce.

Wyjątek jednak stanowią renciści mieszkający w państwach trzecich, z którymi Polskę łączy dwustronna umowa międzynarodowa w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, czyli w USA, Kanadzie, Australii, Korei Płd., Macedonii,

Serbii, Czarnogórze, Bośni i Hercegowinie, na Ukrainie oraz w Mołdawi³. Osoby takie mogą – na wniosek – mieć rentę transferowaną na zagraniczny rachunek bankowy rencisty w państwie zamieszkania.

Renta wypłacana jest co miesiąc w dniu ustalonym w decyzji ZUS jako termin płatności świadczeń. W przypadku gdy kwota renty przekazywanej renciście za granicę do państwa członkowskiego jest niższa niż kwota najniższej polskiej emerytury, jej wypłata może odbywać się w terminach innych niż miesięczne (np. kwartalnie). Za dzień wypłaty renty przekazywanej za granicę uważa się dzień przekazania należności do banku.

Osobom mieszkającym za granicą renta wypłacana jest stosownie do przepisów podatkowych: bez pomniejszenia o zaliczkę na podatek dochodowy w Polsce (w kwotach brutto) albo po pomniejszeniu o zaliczkę na podatek dochodowy w Polsce (w kwotach netto) – w zależności od postanowień umów w sprawie unikania podwójnego opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych, łączących Polskę z państwem zamieszkania danego rencisty. W celu uzyskania szczegółowych informacji na temat opodatkowania polskich świadczeń dla osób mieszkających za granicą, a także zastosowania wobec tych osób umów o unikaniu podwójnego opodatkowania, należy zwracać się do właściwego urzędu skarbowego. Informacje w tym zakresie można również uzyskać telefonicznie pod numerami Krajowej Informacji Skarbowej. Infolinia: +48 801-055-055 (z telefonów stacjonarnych), +48 22 330-03-30 (z telefonów komórkowych lub z zagranicy).

Renciście ZUS mieszkającemu w innym państwie członkowskim, któremu polski Narodowy Fundusz Zdrowia wystawia zaświadczenie S1 potwierdzające uprawnienia do korzystania z rzeczowych świadczeń zdrowotnych w tym państwie na koszt NFZ, renta wypłacana jest po potrąceniu przez ZUS składki na ubezpieczenie zdrowotne. Składka ta odprowadzana jest do NFZ, a osoba, której dotyczy, ma prawo do korzystania z rzeczowych świadczeń zdrowotnych za granicą na terytorium państw członkowskich na koszt NFZ. Formularz *Wniosku o wydanie dokumentu S1* dostępny jest na stronie internetowej NFZ. Dokument ten należy zarejestrować w instytucji miejsca zamieszkania wskazanej we *Wniosku o wydanie dokumentu S1*. Szczegółowe informacje na ten temat można uzyskać w Centrali NFZ, która jest właściwa do udzielania szczegółowych informacji na temat rzeczowych świadczeń zdrowotnych dla osób objętych koordynacją unijną. Infolinia NFZ: tel. +48 800-392-976, +48 22 572-60-42, e-mail: infolinia@nfz.gov.pl.

³ Aktualny wykaz państw, z którymi Polskę łączy dwustronna umowa międzynarodowa w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, można znaleźć na stronie internetowej www.zus.pl, można też uzyskać informację na ten temat w placówkach ZUS.

Przychód osiągnany z tytułu działalności prowadzonej za granicą w państwach członkowskich a prawo i wysokość renty z ZUS

Osoby pobierające rentę z tytułu niezdolności do pracy są zobowiązane do informowania ZUS o zarobkach i innych przychodach, również osiągnianych z tytułu działalności prowadzonej za granicą.

Wysokość tych przychodów może mieć wpływ na kwotę przysługującej renty z ZUS. Jeżeli wysokość zagranicznych przychodów przekracza:

- 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia obowiązującego w Polsce, ale nie wynosi więcej niż 130% miesięcznego wynagrodzenia – renta ulega zmniejszeniu,
- 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia obowiązującego w Polsce – prawo do renty ulega zawieszeniu.

Renciści są zobowiązani do informowania jednostki ZUS, która wypłaca świadczenie, o osiągnianiu przychodu zarówno z działalności prowadzonej w Polsce, jak i za granicą.

W odniesieniu do osób pobierających rentę szkoleniową z tytułu niezdolności do pracy (w związku z orzeczeniem o celowości przekwalifikowania zawodowego ze względu na niezdolność do pracy w dotychczasowym zawodzie), osiągnięcie jakiegokolwiek przychodu z tytułu działalności zarobkowej stanowiącej tytuł do ubezpieczenia, w tym również za granicą, powoduje ustanie prawa do renty, bez względu na wysokość tego przychodu.

Obowiązki informacyjne rencistów względem ZUS

Renciści mają obowiązek informować jednostkę ZUS wypłacającą rentę o każdej okoliczności, która ma wpływ na uprawnienia do tego świadczenia lub jego wypłatę. Chodzi przede wszystkim o zmianę w zakresie danych personalnych (np. imienia, nazwiska) i adresowych, państwa zamieszkania, numeru rachunku bankowego, podjęcia zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, osiągnięcia przychodu mającego wpływ na zawieszenie lub zmniejszenie renty (dotyczy to przychodu z działalności prowadzonej zarówno w Polsce, jak i za granicą).

Osoby pobierające rentę z tytułu niezdolności do pracy są zobowiązane – na żądanie organu rentowego – do potwierdzania własnoręcznym podpisem

istnienia dalszego prawa do pobierania tego świadczenia. Jednostka ZUS wyplacająca rentę osobom mieszkającym za granicą przesyła okresowo swoim świadczeniobiorcom formularz *ZUS-RZ-OZS-01 Oświadczenie emeryta/rencisty zamieszkałego za granicą o istnieniu dalszego prawa do pobierania świadczenia*, prosząc o jego wypełnienie i odesłanie do ZUS. Formularz ten powinien zostać własnoręcznie podpisany przez rencistę, a w przypadku zaistnienia okoliczności uniemożliwiających lub utrudniających złożenie własnoręcznego podpisu – przez osobę sprawującą nad nim opiekę. Własnoręczne złożenie podpisu przez daną osobę powinno zostać potwierdzone przez właściwy urząd lub osobę do tego upoważnioną w państwie zamieszkania wymienionych osób albo przez osobę upoważnioną w polskiej placówce dyplomatycznej lub konsularnej.

Wzory ww. formularza dostępne są w pliku PDF w serwisie internetowym ZUS: www.zus.pl.

Wykaz jednostek ZUS wyznaczonych do realizacji spraw emerytalno-rentowych podlegających koordynacji unijnej

Lp.	Jednostka organizacyjna ZUS rozpatrująca wnioski o renty osób, które były ubezpieczone w Polsce oraz państwie członkowskim UE/EFTA	Właściwa w odniesieniu do osób:		
		posiadających wyłącznie polskie okresy ubezpieczenia, zamieszkałych w wymienionych państwach	albo	zamieszkałych w Polsce lub za granicą w państwie członkowskim UE/EFTA, posiadających łączone okresy ubezpieczenia przebyte w Polsce i w państwie członkowskim, w tym ostatnio przebyte w wymienionych państwach
1.	Oddział ZUS w Gdańsku Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych ul. Chmielna 27/33 80-748 Gdańsk	Wielka Brytania		
2.	I Oddział ZUS w Łodzi Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych ul. Zamenhofska 2 90-431 Łódź	Cypr, Grecja, Malta, Włochy		

Lp.	Jednostka organizacyjna ZUS rozpatrująca wnioski o renty osób, które były ubezpieczone w Polsce oraz państwie członkowskim UE/EFTA	Właściwa w odniesieniu do osób:		
		posiadających wyłącznie polskie okresy ubezpieczenia, zamieszkałych w wymienionych państwach	albo	zamieszkałych w Polsce lub za granicą w państwie członkowskim UE/EFTA, posiadających łączone okresy ubezpieczenia przebyte w Polsce i w państwie członkowskim, w tym ostatnio przebyte w wymienionych państwach
3.	Oddział ZUS w Nowym Sączu Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych ul. Węgierska 11 33-300 Nowy Sącz	Czechy, Słowacja		
4.	Oddział ZUS w Opolu Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych ul. Wrocławska 24 45-701 Opole	Niemcy		
5.	Oddział ZUS w Rzeszowie Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych al. Piłsudskiego 12 35-075 Rzeszów	Hiszpania, Portugalia		
6.	Oddział ZUS w Szczecinie Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych ul. Andre Citroena 2 70-772 Szczecin Adres do korespondencji: ul. Matejki 22, 70-530 Szczecin	Dania, Estonia, Finlandia, Islandia, Litwa, Łotwa, Norwegia, Szwecja		
7.	Oddział ZUS w Tarnowie Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych ul. Kościuszki 32 33-100 Tarnów	Austria, Liechtenstein, Słowenia, Węgry, Szwajcaria		
8.	I Oddział ZUS w Warszawie Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych ul. Senatorska 6/8, 00-917 Warszawa	Belgia, Bułgaria, Chorwacja, Francja, Holandia, Irlandia, Luksemburg, Rumunia		

Nowe formy kontaktu z ZUS

Platforma Usług Elektronicznych ZUS daje osobom pracującym i mieszkającym za granicą nowe możliwości kontaktu elektronicznego z ZUS i dostęp do wielu innych usług.

Założenie profilu na pue.zus.pl umożliwia po weryfikacji tożsamości dostęp do danych zapisanych na indywidualnym koncie ubezpieczonego prowadzonym przez ZUS, w tym danych o zgromadzonym kapitale początkowym i składkach od 1999 r. oraz kwocie środków zewidencjonowanych na subkoncie ubezpieczonego w ZUS. Można również składać wnioski i otrzymywać odpowiedzi drogą elektroniczną.

Telefonicznie informacje można uzyskać w Centrum Obsługi Telefonicznej ZUS (COT) pod numerem telefonu: +48 22 560-16-00 (z telefonów komórkowych oraz stacjonarnych krajowych i zagranicznych).

Centrum Obsługi Telefonicznej udziela wyjaśnień we wszystkich sprawach, w tym związanych z podleganiem ubezpieczeniom społecznym za granicą, i informuje o możliwościach uzyskania świadczeń z tego tytułu także poprzez: e-mail (cot@zus.pl), chat i Skype'a ([zus_centrum_obsługi_tel](https://pue.zus.pl)).

Konsultanci COT służą pomocą w dni robocze od poniedziałku do piątku w godz. 7.00–18.00.

Szczegółowe informacje dla ubezpieczonych i wzory niezbędnych dokumentów zamieszczone są na: www.zus.pl i <https://pue.zus.pl>.

Gdzie można uzyskać więcej informacji?

Niniejsza ulotka ma charakter ogólny. Więcej informacji można uzyskać w:

- najbliższej terenowej jednostce organizacyjnej ZUS,
- serwisie internetowym: www.zus.pl,
- terenowych jednostkach organizacyjnych ZUS wyznaczonych do realizacji spraw emerytalno-rentowych podlegających koordynacji unijnej w: Oddziale ZUS w Gdańsku, I Oddziale ZUS w Łodzi, Oddziale ZUS

w Nowym Sączu, Oddziale ZUS w Opolu, Oddziale ZUS w Rzeszowie, Oddziale ZUS w Szczecinie, Oddziale ZUS w Tarnowie oraz I Oddziale ZUS w Warszawie,

- Departamencie Rent Zagranicznych, wykonującym w Centrali ZUS zadania instytucji łącznikowej w zakresie świadczeń emerytalno-rentowych podlegających koordynacji, współpracującym z zagranicznymi instytucjami łącznikowymi państw członkowskich (ul. Szamocka 3, 5, 01-748 Warszawa, e-mail: drz@zus.pl).

Podstawowe unijne akty prawne dotyczące koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 166 z 30 kwietnia 2004 r. z późn. zm.).
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 284 z dnia 30 października 2009 r. z późn. zm.).
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1231/2010 z dnia 24 listopada 2010 r. rozszerzające rozporządzenie (WE) nr 883/2004 i rozporządzenie (WE) nr 987/2009 na obywateli państw trzecich, którzy nie są jeszcze objęci tymi rozporządzeniami jedynie ze względu na swoje obywatelstwo (Dz. Urz. UE L 344 z dnia 29 grudnia 2010 r.).
- Rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego w stosunku do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek oraz do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz. Urz. WE L 149 z dnia 5 lipca 1971 r. z późn. zm.).
- Rozporządzenie Rady (EWG) nr 574/72 z dnia 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego w stosunku do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek oraz do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz. Urz. WE L 74 z dnia 27 marca 1972 r. z późn. zm.).

- Rozporządzenie Rady (WE) nr 859/2003 z dnia 14 maja 2003 r. rozszerzające przepisy rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 i rozporządzenia (EWG) nr 574/72 na obywateli państw trzecich, którzy nie są jeszcze objęci tymi przepisami wyłącznie ze względu na ich obywatelstwo (Dz. Urz. WE L 124 z dnia 20 maja 2003 r.).

Warszawa, październik 2017 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Departament Rent Zagranicznych)
01-748 Warszawa, ul. Szamocka 3, 5
Skład: Poligrafia ZUS w Warszawie. Zam. nr 2366/17